

1970-2010. La victòria final de l'escena teatral en la història de les mutacions entre sales de cinema i teatre

Miquel Barcelonauta Barcelofília • [original](#)

Transcorria l'any 1967 quan va semblar que Barcelona es quedava sense sales de teatre. Al Liceu només l'acompanyaven a la cartellera cinc sales més: el Barcelona, el Romea, el Talía, l'Apolo i el Poliorama. Havia tancat el Victòria i els més pessimistes varen témer que tampoc el tornarien a obrir. Sortosament el panorama teatral es recuperaria novament a partir dels anys setanta. Les conversions successives de sales de cinema en teatre i a l'inrevés van presidir i testimoniar l'evolució del panorama de l'oci ciutadà entre l'escena i la pantalla, fins a decantar-se totalment en favor del teatre. Analtzarem tot seguit aquest fenomen de mutacions esdevingudes durant els darrers cinquanta anys en un sentit o un altre.

Anys setanta: Del tardofranquisme a la recuperació de les llibertats

El panorama teatral de la Barcelona dels inicis de la dècada dels setanta podríem qualificar-lo de força pobre. Una simple ullada de la cartellera teatral de 1970 ens porta a concloure que són poques les sales estables de teatre a la ciutat.

Les experiències als barris de la perifèria són pràcticament inexistent, o almenys sense ressò, i l'activitat es concentra en tres focus: el **Paral·lel** (amb teatres històrics com el Victòria, l'Apolo, el Talía o l'Español), el **centre** de la ciutat, considerant-lo a partir de l'eix de la Rambla fins a l'entorn de la plaça de Catalunya (amb sales com el Barcelona, el Capsa o el Poliorama), i alguna iniciativa allunyada a la zona de la **Diagonal** (Moratín).

El teatre **en català** es concentra bàsicament al Romea, amb algunes representacions al Capsa. Les sales de cabaret o espectacles eròtics (El Molino, Panam's, New York) intenten escapollir-se al màxim dels límits de la **censura** i s'instal·len també a la zona alta de la ciutat (Mr. Dollar, Starlett's). Al mateix temps apareixen també algunes experiències de teatre de **petit format** o **café teatre** (Ciro's, Gaslight, Martin's, Caliope o a la mítica Cova del Drac), generalment vinculades a locals del format sales de festa i discoteques i majoritàriament ubicades per sobre de la Diagonal, al nucli Gràcia-Sant Gervasi.

La mort del dictador i l'adveniment progressiu de la democràcia a través del període anomenat de la **Transició** actua com a despertador de nous projectes i **sacseja** el panorama teatral. Paral·lelament, el cinema viu també la seva sortida de la llarga nit de la censura i sovintegen les estrenes de **films prohibits** durant la dictadura, que provoquen una certa inflació de sales noves.

Alhora, assistim a la **transformació** d'algunes sales de teatre més o menys consolidades en **cinemes**. Així, escenaris com el Teatre Don Juan, als baixos de l'edifici Autopistes, esdevé els minicinemes Arkadín, i al Moratín i al Capsa, sense perdre els seus noms, també s'hi instal·len pantalles davant el pati de butaques i esdevenen sales de cinema. Contràriament, el camí invers tindrà poc seguiment fins a la dècada següent.

Anys vuitanta: La transició completada i la dècada socialista

Al decenni dels anys vuitanta, aquest **trànsit** entre teatre i cinema s'inverteix en favor del primer, especialment a partir de la segona meitat de la dècada, en una tendència que es mantindrà fins als nostres dies.

Sales com el Moratín, l'Ars, el Condal o el Poliorama, a banda de l'avui abandonat Arnau, canvien la pantalla per l'escena. La dècada, però, és també propícia per a **tancaments** de teatres històrics com l'Español (que passa a ser la discoteca Studio 54), el Barcelona, l'Ars, el Talía (Martínez Soria en els seus últims anys) o el Regina.

Aquells vuitanta ens porten també dos esdeveniments notables que afecten l'oci: l'arribada del **video domèstic**, que a la llarga afectarà la viabilitat dels cinemes de barri i deixarà sense aire les populars sales de reestrena, i l'aparició progressiva de **multisales**, producte en alguns

casos de la divisió o sectorització d'antics cinemes d'una sola sala. La llista de sales de cinema reconvertides en sales de teatre també augmenta considerablement i n'incorpora algunes d'històriques com el Goya, el Poliorama, el Condal i l'Ars. Desapareixen també per a l'ús teatral espais mítics que havien estat autèntiques icones de la transició, com és el cas de la Cúpula Venus.

Anys noranta: L'explosió olímpica

Durant l'últim decenni del segle xx, el fenomen olímpic **posa de moda** Barcelona i les ofertes d'oci nocturn es renoven i multipliquen. L'escena teatral assisteix a un dels decennis més **prolífics** pel que fa a l'obertura de nous espais teatrals. Pràcticament ja no existeixen reconversions de teatre a cinema i apareixen sales que es veuran consolidades anys després, com l'Artenbrut, el Tantarantana o la Sala Muntaner. Amb l'obertura del TNC el 1996 s'inaugura també el període de posada en funcionament de les **grans infraestructures** teatrals.

El cinema de reestrena pràcticament ha desaparegut i el setè art segueix perdent locals històrics en favor del teatre (Borràs, Capitol o Novedades), a banda del sempre fluctuant Tívoli.

Dècada dels 2000: El nou mil·lenni

L'arribada del nou mil·lenni comporta també l'auge teatral amb l'**adaptació d'espais** (Biblioteca de Catalunya) i sobretot l'obertura del nou Teatre Lliure al recinte de l'antic Mercat de les Flors, que acollirà també el centre de dansa i la seu de l'Institut del Teatre.

Experiències noves com són el Teatre del Raval, l'Espai Fènix, l'Almeria Teatre o l'Akadèmia al carrer Buenos Aires donaran vida i salut al teatre en aquesta dècada.

Dècada de 2010: La globalització i el procés

Durant el segon decenni del segle XXI, amb la globalització ja consolidada, la conversió de Barcelona en una mena de gran parc temàtic orientat al turista i el procés sobiranista català en el centre de la polèmica política, assistim a un període de certa **estabilitat**.

El cinema, però, ha seguit perdent sales i s'ha refugiat en les grans superfícies en format multisales, afectat també pel fenomen de la **televisió a la carta** i el desplegament accelerat de les **tecnologies** de la informació i la comunicació. El teatre ha continuat desenvolupant experiències diverses al centre i a la perifèria i ha conservat la seva posició malgrat haver de **suportar** mesures governamentals, algunes clarament perjudicials per a les arts escèniques, com el nefast IVA cultural i el tancament d'algunes sales (Muntaner, Capitol), víctimes del l'especulació turística al centre de la ciutat i altres circumstàncies.

També t'interessarà:

